

5. Офіційно: «Портал Дія» – відтепер Єдиний державний вебпортал електронних послуг. *Міністерство цифрової трансформації України*. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/ofitsiyno-portal-diya-vidteper-ediniy-derzhavniy-vebportal-elektronnikh-poslug> (дата звернення: 02.05.2024).
6. Фонд Східна Європа. *East Europe Foundation*. URL: <https://eef.org.ua/en> (дата звернення: 02.05.2024).

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ У РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Єлизавета Обушна

Глобинський ліцей № 1 ім. В. Є. Курченка

Глобинської міської ради Полтавської області,

Полтавський національний педагогічний університету імені В. Г. Короленка

lizaobuhna@gmail.com

Науковий керівник: Валентина Березан

Постановка проблеми. Людина сьогодення значно відрізняється від своїх попередників в умовах стрімкої інформатизації та цифровізації суспільства у всіх його сферах. Нам треба вміти знаходити інформацію, аналізувати її, виокремлювати та передавати, отримувати та оперувати великою кількістю інформації, яка щодня надходить до нас різноманітними шляхами: через суспільство, соцмережі та інші інтернет-ресурси, які стали основною платформою для спілкування та джерелом інформації.

Чотири роки поспіль українська система освіти постає перед викликами, пов'язаними з необхідністю інтенсивно провадити дистанційне навчання в закладах освіти з огляду на карантинні заходи в умовах пандемії COVID-19 та військовий стан через повномасштабне вторгнення РФ в Україну. Поряд з освітніми складнощами постають виклики також перед психологічною службою системи освіти, зокрема в роботі соціального педагога закладу освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень та публікацій науковців показує, що питання необхідності використання ресурсів віртуального середовища, застосування електронних засобів навчання, цифрових технологій у професійній підготовці фахівців соціальної сфери досліджували: К. Бабенко, В. Березан, Л. Боднар, О. Буйницька, Л. Пахомова, О. Рацул та ін. Питанню використання у процесі дистанційної освіти в Україні цифрових технологій та ресурсів присвячені дослідження: О. Спіріної, В. Олійника, О. Пінчук, С. Литвинової, О. Цюняк та ін.

Мета статті – висвітлити можливості використання сучасних цифрових технологій та онлайн-ресурсів у різних напрямках роботи соціального педагога в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Еволюція інтернету надала можливість розвитку технологій поширення знань, надавши змогу вчителям та учням використовувати електронні навчальні матеріали бібліотек, автоматичні системи тестування, засоби аудіо та відео зв'язку та безліч інших.

У 2020 році людство зіштовхнулося з необхідністю хоч тимчасово переходити на дистанційні форми навчання, що було обумовлено пандемією COVID-19. Уже у 2022 році система освіти України вимушено була знову переведена у формат онлайн навчання через агресивне військове вторгнення росії. Так утворилась і продовжує розвивається ціла дистанційна інфраструктура, що має значну кількість споживачів освітніх послуг і навчальних закладів, що надають такі послуги.

У кожному закладі загальної середньої освіти існує психологічна служба, до якої відносяться соціальний педагог та практичний психолог, покликані здійснювати психолого-педагогічний супровід освітнього процесу. Як зазначає Т. С. Острячко, завданням соціального педагога є організація взаємодії з усіма суб'єктами освітнього процесу [2, с. 167]. Діяльність соціального педагога регламентується низкою нормативних документів: насамперед, законами «Про освіту» (2017) [4], «Про повну загальну середню освіту» (2020) [5], наказом Міністерства освіти і науки України «Положення про психологічну службу у системі освіти України» (2018) [3]. Процес цифровізації та трансформації освіти впливає на стиль та методологію роботи соціального педагога, сприяючи застосуванню нових інтерактивних форм і засобів професійної діяльності та оновленню психолого-педагогічного інструментарію. Одним із викликів для соціального педагога є готовність до цифрових реформ освітнього процесу, проєктування індивідуальної освітньої траєкторії та організації процесу педагогіки партнерства між учнями, вчителями та батьками [1, с. 189].

Відповідно до стандартів, визначених ЮНЕСКО, автори дослідження О. Власій, О. Дудка, Н Іваночко виокремлюють такі рівні цифрової компетентності соціальних педагогів:

- початківець (епізодично використовує цифрові технології у повсякденному житті та професійній діяльності);
 - інтегратор (систематично застосовує сервіси Інтернету у професії);
 - експерт (самостійно розробляє цифровий контент і впроваджує його)
- [1, с. 190].

Незважаючи на дистанційний або змішаний формат навчання, фахівці психологічної служби, зокрема, соціальні педагоги, продовжують здійснювати професійну діяльність з метою надання соціально-педагогічної допомоги та збереження психічного і фізичного здоров'я всіх учасників освітнього процесу.

Методом інтерв'ю було визначено, які основні методи та види роботи впроваджують соціальні педагоги м. Глобине Кременчуцького, району Полтавської області у своїй професійній діяльності.

Робота з профілактики та просвіти реалізується в годинах спілкування, тренінгових заняттях, бесідах, розповсюдженні інформаційних повідомлень, відео-роликів, буклетів. Для цього використовується платформа Google Classroom, сторінка соціального педагога на сайті закладу освіти і програми для відеозв'язку Zoom, Google Meet. На платформі Google Classroom зазвичай розміщуються відеоролики, інформаційні буклети, презентації. Учні можуть переглянути цю інформацію в будь-який зручний час і потім поділитися своїми думками чи задати питання в коментарях.

В умовах дистанційного навчання соціально-педагогічна діагностика здійснюється за рахунок онлайн-опитування. Найзручніший інструмент для створення анкет і опитувальників є Google Forms. У Google Forms можна переглянути відповіді респондентів в діаграмах, а також скачати їх на електронний пристрій (комп'ютер, ноутбук, планшет тощо) у форматі файлу Excel. У цьому випадку відповіді кожного респондента представлено на одному рядку, отримані результати записуються в загальну зведену таблицю по кожній цільовій групі окремо. Результати опитування зберігаються в Google Forms на Google диску і на електронному пристрої в форматі файлу Excel.

Оскільки дистанційний формат навчання та взаємодії достатньо поширений не лише в закладах освіти, а й в багатьох інших закладах та установах, зв'язки з громадськістю залишаються актуальною та важливою складовою роботи соціального педагога. Онлайн конференції та зустрічі, спільні дистанційні заходи для учнів зі Службою у справах дітей, ювенальною поліцією, службою зайнятості, лікарями відбуваються за допомогою Google Meet та з використанням ресурсів для інтерактивних завдань: Kahoot, Learning.apps, Jamboard, Padlet, Mentimeter. Обмін документами з відповідними службами також частково відбувається в цифровому форматі.

Консультації відбуваються в форматах аудіо- та відеозв'язку, листування в месенджерах (якщо тема обговорення дозволяє використання цього методу), а також функціонує «Скринька довіри» в форматі Google Forms.

З отриманих результатів можна зробити висновок, що соціальні педагоги володіють навичками використання цифрових інструментів у своїй професійній діяльності, здебільшого надають перевагу якимось постійним (комфортним для себе) сервісам і постійно ними користуються. Однак всі учасники опитування виявили бажання дізнатися більше про можливості професійного інструментарію соціального педагога в умовах цифровізації.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На сьогодні освітній процес в Україні реалізується в дистанційному або змішаному форматі, це пов'язано з масштабними воєнними діями та ударами, що завдає кожного дня країна-терорист нашій державі. Наразі Інтернет-простір став необхідною складовою життя та професійної діяльності багатьох українців, і для того, щоб забезпечити гідний освітній процес, необхідно використовувати можливості віртуального простору.

Безумовно, дистанційний режим роботи не може повноцінно замінити реальне спілкування соціального педагога з учнями, батьками, педагогами, у нього є певні обмеження, він потребує виваженого підходу спеціаліста. У той же час він стає необхідною реальністю, адже дистанційне спілкування – це не тільки про формат навчання, але зміна епохи, оскільки як раніше, вже не буде. Застосування цифрових технологій розширює й оновлює роль фахівця психологічної служби, робить його наставником, консультантом, який повинен координувати, удосконалювати та підвищувати свою творчу активність і кваліфікацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Власій О., Дудка О., Іваночко Н. Формування цифрової компетентності соціального педагога як шлях до професійного росту. *Освітологічний дискурс*. 2021. № 2 (33). С. 185–204. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/802/654>
2. Острянюк Т. С. Організаційно-педагогічна діяльність соціального педагога у загальноосвітньому навчальному закладі: теоретико-методологічний аспект. *Освітологічний дискурс*. 2015. № 1 (9). С. 167–178. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/189>
3. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України : Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.05.2018 № 509. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>
4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-IX ; редакція від 24.03.2024, підстава 3482-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-VIII ; редакція від 24.03.2024, підстава 3482-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ В УКРАЇНІ

Наталія Патока

Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)

Виконавчого комітету Шевченківської районної у місті Полтаві ради,

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

vasilicv364@gmail.com

Науковий керівник: *Валентина Березан*

Постановка проблеми. Соціальний захист є необхідною складовою державної політики, яка несе відповідальність за добробут, прогрес та безпеку своїх громадян. Проблема дослідження полягає в аналізі ефективності соціального захисту осіб похилого віку в Україні в умовах демографічних та економічних змін. Це включає оцінку функціонування пенсійної системи, доступ до медичних та соціальних послуг, а також рівень соціальної підтримки та інтеграції пенсіонерів у суспільство. Дослідження спрямоване на виявлення проблемних аспектів соціального захисту та розробку пропозицій щодо його подальшого удосконалення з метою підвищення якості життя пенсіонерів в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі соціального захисту населення протягом різного періоду займались М. Бондар, І. Гайдамашко, В. Джуган, В. Полехіна, В. Рудяк. Незважаючи на ряд досліджень у галузі соціального захисту, система соціального захисту та соціального забезпечення осіб похилого віку в Україні потребує подальшого вивчення.